

Position paper - GISkit

Ten behoeve van het debat op 7 maart 2023 over de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024

22 februari 2023

ir. A.R.C. (Annetje) Knaap

Inleiding

In het licht van de voorgenomen inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024, delen we graag onze visie op de uitvoerbaarheid van de Omgevingswet en de werking van het DSO.

Onze visie hierop geven wij als softwareleverancier van omgevingswetsoftware. Naast de omgevingswetsoftware levert GISkit WRO-software en onder andere software voor basisregistraties zoals de BGT, BRK en BAG.

Voor de omgevingswet zijn wij softwareleverancier voor omgevingsdocumenten (plansoftware) en toepasbare regels. Onze klanten zijn bevoegd gezagen, instanties en (stedenbouwkundige) bureaus. Sinds mei 2020 nemen we met gemeente Waalre deel aan de IBAT-testrondes. In het kader van IKT en door klanten zelf geïnitieerde testen, zetten we dit voort onder andere ook met provincie Gelderland en Zeeland.

In het kader van de deskundigenbijeenkomst op 30 november 2021 gaven we aan een verantwoorde invoering per 1 juli 2022 technisch haalbaar te achten. We gaven toen enkele aandachtspunten mee voor het DSO. Deze beschouwen we in dit position paper opnieuw en we delen graag onze verdere ervaringen van de laatste tijd.

Aanloop

De ontwikkeling van het digitale stelsel voor de Omgevingswet kent een lange weg. Na uitkristallisatie van de noodzakelijke functionaliteit van het DSO-LV is er een gestage doorontwikkeling geweest, van de techniek en bijbehorende standaarden.

Met name de modelering en definiëring van de eisen aan omgevingsdocumenten was een complex, en van veel kanten overwogen proces, dat heeft geleid tot versie 1.0.0 van de STOP/TPOD standaarden in april 2020. Op basis van deze standaard zijn ook softwareleveranciers van de 'plansoftware' in staat geweest stabiel door te ontwikkelen en te komen tot producten waarmee aan de minimale eisen (en meer) bij de inwerkingtreding van de wet kan worden voldaan.

In mei 2020 was het mogelijk om de keten te doorlopen, weliswaar met een lange doorlooptijd en performance problemen. In 2021 zagen we nog issues op het gebied van verwerkingscapaciteit van publicaties. Verder het ontbreken van faciliteiten voor initiatiefnemers en bureaus om tot het huidige dienstenniveau te kunnen komen in de vorm van een download- en validatieservice en faciliteiten om de consistentie in de keten tussen bevoegd gezag en DSO te waarborgen in de vorm van een synchronisatie/herstel mechanisme.

Stand van zaken en opgedane ervaring

Sindsdien zijn er weer stappen voorwaarts gezet. De doorlooptijd van de gehele verwerking van de publicatie van een omgevingsdocument in de keten, inclusief geometrie en verwerking in de registratie toepasbare regels, is teruggebracht tot één dag. De performance is aanzienlijk verbeterd, mede door een betere planning van updates van het stelsel. Capaciteitsproblemen zijn aangepakt.

Inmiddels is de downloadservice gerealiseerd en hebben we daar goede ervaringen mee. Bureaus en initiatiefnemers worden hiermee gefaciliteerd bij het doorwerken op de vigerende versie van omgevingsdocumenten uit het DSO. De service is daarnaast goed te gebruiken als synchronisatiemechanisme tussen landelijke - en lokale software voor het geval dit noodzakelijk is.

Momenteel zijn er publicaties vanuit software van vrijwel alle planleveranciers. Met het oog op risicoreductie en open data uitwisseling hebben we getest of er op basis van een gedownload omgevingsdocument mutaties, oftewel wijzigingsbesluiten, kunnen worden gemaakt en kunnen worden gepubliceerd. Dit is succesvol gebleken met zowel oorspronkelijk in GISkit, als in de software van andere plan-leveranciers tot stand gekomen omgevingsdocumenten.

In het kader van IKT en implementatie- en begeleidingstrajecten bij bevoegd gezagen en bureaus is de focus van onze klanten en van ons nu volop verschoven naar de *inhoud* van omgevingsdocumenten en toepasbare regels. Hierbij zijn verschillende typen omgevingsdocumenten, zoals omgevingsplannen, omgevingsverordeningen, programma's, omgevingsvisies maar ook de complexere vormen zoals projectbesluiten met tijdelijke regeling delen met reële content gemaakt, gepubliceerd en gemuteerd. Hierbij zijn ook omgevingsplannen behorende bij de situatie aan het einde van de transitie meegenomen. Op enkele kleine kanttekeningen na, betreffende viewers in het DSO, heeft dit een goed resultaat opgeleverd.

Het model van de verschillende typen omgevingsdocumenten zoals beschreven in de STOP/TPOD standaarden heeft een bepaalde uitgebreidheid en flexibiliteit om te kunnen voldoen aan de gestelde juridische eisen en eisen om de omgevingsdocumenten machine leesbaar en raadpleegbaar te maken. In het afgelopen jaar hebben we deze aspecten systematisch uitgediept en toegepast, het DSO bleek het gehele model goed te verwerken en te ondersteunen.

In het kader van risico reductie is de optie van de IMRO-TAM in het leven geroepen. Wij zijn geen voorstander van de toepassing hiervan, omdat het DSO op basis van een STOP/TPOD omgevingsdocument goed functioneert, terwijl een IMRO-TAM document het DSO niet benut en moet worden aangevuld met een placeholder. Om deze optie toch tot de mogelijkheden te laten behoren hebben we getest met een placeholder voor een omgevingsverordening, met een positief resultaat; het vergunningverleningsproces kan ook hiermee doorgang vinden.

Ook nu zien we nog aandachtspunten voor het DSO, zoals de doorontwikkeling van de renvooiservice en een volwaardige test-omgeving. Realisatie daarvan voor 1 januari 2024 zien wij als haalbaar.

Conclusie

Resumerend, de stand van zaken van het DSO en de beschikbare software van marktpartijen voor bevoegd gezagen en bureaus in ogenschouw nemend, zien wij de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 als goed haalbaar. We adviseren geen stap terug te doen in de vorm van vereenvoudigingen of andere maatregelen maar volop kennis te delen en te oefenen om in januari goed beslagen ten ijs te kunnen gaan.